

Rola Chorwackiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy (HKD) w promowaniu bibliotek chorwackich. Rozmowa z przewodniczącą HKD Marijaną Mišetić oraz sekretarz Nevią Raos

poprowadziła Nina Kaczmarek

Według informacji zawartych na stronie Chorwackiego Stowarzyszenia Bibliotekarzy (HKD – Hrvatsko knjižničarsko društvo) jest ono członkiem międzynarodowych stowarzyszeń bibliotekarskich. Jakie są to stowarzyszenia i co oznacza dla HKD członkostwo w tych stowarzyszeniach?

Jesteśmy dumni z faktu, że HKD jest długoletnim członkiem EBLIDA oraz IFLA, gdzie zasiada siedmiu naszych przedstawicieli. W szczególności cieszy nas fakt, że przewodniczący EBLIDA, Klaus-Peter Böttger swoim wykładem zatytułowanym „Access to e-books: changes and limits: the challenge for libraries” otworzył sesję poświęconą zawodowi bibliotekarza na zeszłorocznym, 38-mym zjeździe HKD w Osijeku (wrzesień 2012) oraz że działalność naszego stowarzyszenia dwukrotnie została przedstawiona w newsletterze „EBLIDA News”. Dzięki pracy w organizacjach międzynarodowych chorwackie środowisko bibliotekarskie stało się rozpoznawalne w świecie, a także otrzymało możliwość lepszego zaprezentowania własnych celów poprzez współpracę z przedstawicielami zawodu w Europie i na świecie.

W chwili obecnej HKD zgodnie deklaruje swój związek ze środowiskiem bibliotekarskim na świecie, szczególnie poprzez intensywne zaangażowanie w problemy związane z e-bookami w bibliotekach, prawem autorskim, projektem digitalizacji rękopisów, a także ograniczeniami i wyjątkami w stosowaniu prawa autorskiego na użytek bibliotek, instytucji naukowych i osób niepełnosprawnych. HKD pogłębia także współpracę ze stowarzyszeniami bibliotekarskimi z sąsiednich krajów, tj. Węgier, Słowenii, Bośni i Hercegowiny oraz Serbii.

Na stronie Stowarzyszenia znajduje się informacja, że HKD zajmuje się promowaniem zawodu bibliotekarza. Co to dokładnie oznacza? Jak w praktyce wygląda promowanie pracy bibliotek i bibliotekarzy przez Stowarzyszenie? Czy istnieją jakieś akcje w mediach? Czy przekłada się to na popularność tej profesji?

HKD przeprowadziło szereg programów i działań mających na celu pokazanie istotnej roli, jaką biblioteki odgrywają w społeczeństwie. W koordynowaniu tego typu aktywności największą rolę odgrywa Komisja do spraw promocji i PR, jedna z wielu sekcji, komisji

i grup roboczych działających w obrębie HKD, które śledzą różne problemy zawodu bibliotekarza i aktywizują sferę zawodową. Jeszcze w roku 2008 HKD przygotowało „Strategię wspierania bibliotek”. Natomiast w roku 2010 na 76 generalnej konferencji i zgromadzeniu IFLA w Göteborgu (Szwecja) przedstawicielki HKD omówiły doświadczenia HKD w promowaniu bibliotek. Od roku 2010 HKD prowadzi kampanię „Mam prawo wiedzieć, mam prawo do biblioteki”, której celem jest podnoszenie świadomości społecznej o potrzebie unowocześniania bibliotek i usług bibliotecznych, a także odpowiedniego finansowania wszystkich rodzajów bibliotek. Oprócz organizowania sympozjów bibliotekarskich, które mają na celu informowanie i ciągle podnoszenie kwalifikacji zawodowych, prowadzenia działalności wydawniczej oraz przyznawania nagród zawodowych, HKD jest wnioskodawcą przepisów i praw dziedziny bibliotekarstwa. Jeśli zaś chodzi o media, praca HKD zauważana jest tylko przy okazji istotnych wydarzeń. Niestety, zainteresowanie funkcjonowaniem bibliotek i dobrem publicznym w sferze informacji, kształcenia, kultury i nauki, nie leży w interesie mediów.

HKD wydaje dwa czasopisma: HKD Novosti i Vjesnik bibliotekara Hrvatske. Jakie są między nimi różnice, jakie podejmują tematy?

„HKD Novosti” jest biuletynem informacyjnym HKD, natomiast „Vjesnik bibliotekara Hrvatske”, który ukazuje się od 1950 r., jest najważniejszym chorwackim specjalistycznym czasopismem z dziedziny bibliotekarstwa i informacji. Ukazuje się zarówno w formie drukowanej, jak i elektronicznej, a także znajduje się w wielu bibliograficznych bazach danych, w tym: Library and Information Science Abstracts (LISA), Library/Information Science & Technology Abstracts (LISTA), PASCAL: Sciences de l’Information, Documentation te Scopus.

Na stronie Stowarzyszenia można przeczytać także, że HKD zajmuje się promocją rozwoju wszystkich typów bibliotek. Chciałabym spytać co to oznacza w praktyce, jakie akcje i programy są realizowane w celu promowania rozwoju bibliotek? Skąd pochodzą środki na taką działalność?

HKD jako pozarządowa organizacja non-profit finansowana jest ze środków Ministerstwa Kultury Republiki Chorwacji, a także dzięki opłatom członkowskim, honorariom, dochodom ze sprzedaży publikacji, donacjom oraz sponsorom. Środki, które pochodzą z Ministerstwa Kultury Republiki Chorwacji przeznaczone są na stałą działalność i zaspokajają jedynie część potrzeb Stowarzyszenia, dlatego też ogromny wysiłek wkładany jest w zdobycie środków na pokrycie innych obszarów działalności. Zasoby finansowe potrzebne są, aby HKD mogło utrzymać osiągnięty już poziom oraz własną pozycję w czasach globalnego kryzysu i recesji. W związku z ustaleniami obecnej Ustawy o bibliotekach przedstawiciele HKD są członkami Chorwackiej Rady Bibliotecznej (Hrvatsko knjižnično vijeće), profesjonalnego organu doradczego Ministerstwa Kultury Republiki Chorwacji, które kieruje pracą chorwackich bibliotek.

HKD prowadzi także działalność wydawniczą – jaki rodzaj publikacji wydawany jest przez HKD, jakie tematy podejmowane są w książkach?

Oprócz czasopism „Vjesnik bibliotekara Hrvatske” i „HKD Novosti”, działalność wydawnicza HKD realizowana jest poprzez kilka serii wydawniczych (seria Povremena izdanja

HKD-a, seria Elektronička izdanja HKD-a, seria Izdanja HKD-a, seria Hrvatsko knjižničarstvo HKD-a, seria Posebna izdanja HKD-a). W ramach poszczególnych serii ukazują się różnorodne publikacje: zbiory artykułów, monografie chorwackich i zagranicznych autorów, przepisy i wytyczne IFLA. HKD posiada także swoją stronę internetową dostępną w wersji chorwackiej i angielskiej.

HKD przyznaje dwie nagrody: nagrodę Kukuljevićeva povelja i nagrodę Eva Verona. Komu przyznawane są te nagrody i za co?

Nagroda Kukuljevićeva povelja przyznawana jest za długoletnią pracę i znaczące osiągnięcia na polu bibliotekarstwa, a nagroda Eva Verona przyznawana jest młodym bibliotekarzom, osiągającym sukcesy zawodowe. Od roku 2012 HKD przyznaje także nagrodę Biblioteka roku, za kreatywność, innowacyjność i wkład w poprawę jakości pracy bibliotek chorwackich.

W HKD działa Komisja do spraw usług bibliotecznych dla osób niepełnosprawnych. Chciałabym spytać czym zajmuje się ta Komisja, skąd czerpie środki na działanie? Jakie wyposażenie przeznaczone dla osób niepełnosprawnych znajduje się w chorwackich bibliotekach?

Komisja ds. usług bibliotecznych dla osób niepełnosprawnych jest jedną z najbardziej aktywnie działających komisji z ramienia HKD. Każdego roku organizuje spotkanie w sprawie usług bibliotecznych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, a członek tej Komisji jest przedstawicielem HKD w Komitecie Sekcji ds. usług bibliotecznych dla osób niepełnosprawnych IFLA (Section for Library Services to People with Special Needs). Biblioteki chorwackie starają się pozyskiwać najnowszy sprzęt, który ma pomóc osobom niepełnosprawnym w korzystaniu z bibliotek. Oprócz tego próbują ułatwić dostęp do zbiorów i usług bibliotecznych poprzez rozwiązania przestrzenne. Ponadto realizują liczne akcje mające na celu poszerzenie świadomości społecznej dotyczącej praw osób niepełnosprawnych.

W HKD działa także Komisja ds. bibliotek mobilnych. Chciałabym spytać czym zajmuje się ta komisja, ile mobilnych bibliotek działa na terenie Chorwacji, jakie zbiory oferują i ile osób korzysta z ich usług?

Komisja ds. bibliotek mobilnych jest również bardzo aktywnie działającą jednostką, której zadania skupiają się na promowaniu i działaniu na rzecz udoskonalania sieci mobilnych bibliotek. Biblioteki mobilne oferują dostęp do informacji dla wszystkich obywateli, w szczególności tych zamieszkujących tereny wiejskie, słabo zaludnione i odizolowane od oferty kulturalnej. Chorwackie bibliobusy mają długą tradycję. Komisja ds. bibliotek mobilnych regularnie organizuje spotkania bibliotek mobilnych w Republice Chorwacji oraz Festiwal chorwackich bibliobusów. Akcje te mają na celu utrzymanie kontaktów zawodowych i prezentowanie mobilnych usług bibliotecznych, odbycie specjalistycznych szkoleń, a także wymianę doświadczeń. Ponadto tego typu akcje popularyzują działalność bibliobusów oraz zachęcają do tworzenia usług bibliotek mobilnych w chorwackich okręgach administracyjnych, które tych usług jeszcze nie posiadają.

Chciałabym spytać o programy i projekty, które realizuje HKD. Obecnie prowadzony jest program „Informacje o UE w bibliotekach publicznych” i projekt „Czytajmy im od najmłodszych lat”. Jakie projekty i programy były realizowane wcześniej?

HKD prowadziło trzyletni program „Informacje o UE w bibliotekach publicznych”, który rozpoczął się na początku roku 2005, a zakończył na koniec roku 2007. W toku jest kampania „Czytaj mi: czytajcie dzieciom od urodzenia”, zwracająca uwagę na rozwinięcie nawyku czytania u dzieci, której HKD jest współorganizatorem.

Na końcu chciałabym spytać o przyszłość bibliotek chorwackich po wstąpieniu Chorwacji do Unii Europejskiej. Czy członkostwo w Unii wpłynie znacząco na pracę bibliotek, na przykład w sferze finansowania? Jakie są oczekiwania względem Unii Europejskiej?

Biblioteki chorwackie finansowane są z różnych źródeł. Biblioteki publiczne i bibliobusy są finansowane ze środków władz lokalnych, a częściowo z budżetu państwa, tzn. środków Ministerstwa Kultury Republiki Chorwacji. Biblioteki szkolne i akademickie finansowane są ze środków instytucji, którym podlegają tzn. środków Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa i Sportu Republiki Chorwacji. Biblioteki specjalistyczne również są finansowane ze środków instytucji, którym podlegają. HKD ma nadzieję, że środki z funduszy europejskich będą przeznaczone także na działalność bibliotek, będących częścią działalności kulturalnej i edukacyjnej, ale za najważniejszą kwestię uznaje zdobywanie wiedzy i umiejętności oraz nawiązywanie współpracy, dzięki której HKD może zaangażować się w procedury administracyjne.